

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΑΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΑΜΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΜΟΔΑ

Πώς βρήκε ντυμένες τις Έλληνίδες ή Αιγκλία και πώς τις μετακίβρωσε. Τα λευκά φορέματα. Οι συρμιές της Αυτοκρατορίας. Οι γιγαντικές της Μαρίας Στεφάρτ. Η Κυπριακές δαντέλλες. Τα μελιτζανιά και η αντίτυπαστική Αθηνά. Το περίφημο κρινολίνο.

art. Η Κυπριακές δαντέλλες. Τα μελιτζανιά και η αντίτυπαστική Αθηνά. Το περίφημο κρινολίνο.

Πέντε ρούπια πανί φτάνουν για να ντυθώ με σημερινή Αθηνά ακολουθούσα τη μόδα. Δεν συνέβαινε όμως το ίδιο και στον καιρό της προεμφάνισης της, έδω και 100 χρόνια, που αϊ υπήκοη της Βασιλείας της Αμαλίας έβγαιναν έπιμελώς φορεσιμάνες ανών... άραποσίτια. Μία έπισκόπησις των συρμιών της Όθωνικής έκοχης μιά; δείχνει περίεργα πράγματα.

Και έν πρώτους βλέπουμε ότι ή άριετις της κομψής έκείνης και τουμωής Βασιλείας έφερε άληθινή επανάσταση στη γυναικεία μόδα. Δεν είνε άληθινό ότι ή Αμαλία φορούσε πάντοτε το έθνικό ένδυμα. Η Αμαλία βρήκε τις Αθηνάιες στη μεταβατική έποχή που τ' άπροσδιόριστα φορέματα της δουλείας είχαν άρχισει να ύποχωρούν στην Παρισινή μόδα. Και ή Βασιλίσα ντυνότανε με τουαλιέτες που της έρχόντανε κατ' εύθεταν από τη Γαλλική πρωτεύουσα. Το έθνικό φόρεμα το έβραζε μόνο στις γιορτές, στα έπίσημα γεύματα και στους περιπάτους, οι όποιοι κομμιά φορά έπαιρναν πανηγυρικό χαρακτήρα.

Στό χρονικό που έγραψε ανώνυμα με άκυρία της Αύλης και έξεδόθη Γερμανιστί, βρίσκουμε πολλές πληροφορίες για τις μόδες του 1837. Ο Αναστασικός χορός του 1837 (22 Φεβρ.) παρουσίασε τις πρώτες προστάθειες των νεαρών Αθητών, να άπαλλαγούν από τ' άκαλαίσθητα φορέματα των μαριάνων των. Η ανώνυμη χρονογράφος σημειώνει ότι στό χορό των Ανακτόρων παρουσίασθήσαν κυρίες με κάθε είδους φορέματα, κομμάνια σύμφωνα με τα φινουριανά τη; έκλιδομένης τότε στό Παρίσι. Εργημειδές των γυναικείων συρμιών, μερικώς όμως άρχοντισσες ήσαν με το κλασικό φόρεμα των γυναικών τη; Υόρας.

Στό γεύμα που έδóθη στις 2 Ιουνίου, για τή γενέθλια του Όθωνος, ή Βασιλίσα έφερε άσπρο φόρεμα μεταξέο και τριανταφυλλιά μανδύα με άσημένια σερίτσια. Το λευκό φόρεμα της Βασιλείσας γίνεκε άμέσως το φόρεμα της μόδας. Και το έμμήθη όλη ή άνωτέρας Αθηναϊκή άριστοκρατία. Η Φαναριώτισσες—που είχαν έγκατασταθεί στις Αθήνας—μμήθησαν πρώτες τη Βασιλίσα, και στό χορό που δόθηκε ύστερα στην Άγγλική Προσβεία, όλες σχεδόν ή κυρίες φορούσαν λευκά με άσημένια σερίτσια. Το άσπρο χρώμα είχε έπικρατήσει και στους προηγούμενους χορούς της κομψής Αρμανιστεργ. Η κόρησση, άν και δεν ήταν παιά στην πρώτη της νεότητα, φανερόντανε πάντοτε λευκοντυμένη. Σ' ένα χορό που δόθηκε στό μέγαρό της (άπέναντι του σημερινού Ώδείου Αθηνών) έκανε έξαιρετική έντύπωση το φόρεμά της, κατάφορο από πλατείες άργυρές ταινίες.

Γιά ένα δόκλιχο χρόνο ή κυρίες των Αθηνών έδειξαν προτίμηση στό λευκά, όχι μόνο στους χορούς, άλλα και στις έσπεριδές (τις περιφημες βεγμείρες) και στους περιπάτους. Σ' ένα Γάλλο περιηγητή, τον Μπρενέ, έκανε έντύπωση ή έμφάνιση στους δρόμους κυριών με άσπρα παπούτσια. Σέ με έπιστολή του έκφράζει την άπορία «πώς ή Αθηνάιες κυρίες φορούν λευκά ύποδήματα στους δρόμους, τα όποια έβγαζε από τον πρώτο περίεργο παρουσιάζουν άεσορήνητη όψη; ...»

Κατά το 1838 τα λευκά φορέματα ύποχωρούν στό σταχιά. Η Βασιλίσα έφερε από τό Παρίσι, μέσα σε μεγάλες κάσες, μιά ντυσίνα έτοιμα φορέματα. Στη Γαλλική πρωτεύουσα, την έποχή εκείνη, έναφαινότανε έξαιρα ό συρμιές της Αυτοκρατορίας—ή μόδα Αμπίε. Η Αμαλία άκολουθήσε τη μόδα, και ή κυρίες των Αθηνών έκαναν την έμφάνισή τους με το φόρεμα που έδóσε το ύπερόχο σάμα της Αυτοκρατορίαςσες Ίωσησινάς.

Άλλ' ή Αμαλία δεν έμνε πιστή και σ' αυτό το χρώμα. Φόρεσε κατόπιν πράσινα. Και ή Αθηνάιες την έμμήθησαν.

Τά πράσινα φορέματα του 1841 είχαν μεγάλους γιακάδες σηρομυ Μαρίας Στεφάρτ. Τόν ίδιο χρόνο αναφύρεται το παράδειγμα μιάς κυρίας που έβραζε τα μαλλιά της ξανθά. Ήταν μιά Έλληνίδα που είχε ρθει από τό Λονδίνο, ή κυρία Άρτεμης Βρανά, Μικρασιάτη έμπόρου έγκαταστημένη από έταον στην Άγγλία. Η σενμένη Αθηνάιες όμως τη; έκαναν άσχημη ύποδοχή και μίτην άνάγκασαν ν' άφιση τα μαλλιά της να ξανθάρθουν σ' ά φυσικό τους χρώμα.

Τόν άλλο χρόνο, έκαναν την έμφάνισή τους στός Αθήνας ή πρώτες δαντέλλες τη; Κύπρου. Μία κυρία Κυπριαίσα, που είχε έγκατασταθεί στός Αθήνας, έπρόσφερε στη Βασιλίσα δόκλιχη συλλογή από ώραιότατα κεντήματα του νησιού της.

Η Βασιλίσα έστόλισε τα φορέματά της με τις Κυπριακές αυτές δαντέλλες, ύστερ' από λίγον καιρό ή κυρίες την έμμήθησαν, και ή γυναικες της Κύπρου δεν έπρόφταναν να έπαρκοθιν στό ζήτησι!...

Γρήγορα όμως έπλημύρισαν τός Αθήνας, φτηνότερες και πολύ πιο φανταχτέρες, ή δαντέλλες της Γαλλίας, και μάλιστα της Γρενόβλης. Ένας Μολτέζος έμπορος, που είχε τό κατάστημα του κοντά στό καφενείο της Ροζιτας Έλλάδος, ή Παύλος Μείων, είχε άνοιξει τό πρώτο κατάστημα γυναικείων ειδών κ' έκανε χρυσές δουλείες... Η μόδα τότε άρχισε να έπιβάλλη τα πολύχρωμα φορέματα. Κατά την άνοτίε του 1845 έπεκράτησαν τό λεγόμενα Σκωτσέζικα. Όλες ή κυρίες και ή ντυσιματέλλες έφόρασαν άπ' αυτά, και ή πλατεία Πολυπόρου στις ήμέρες της μουσικής παρουσίαις έναν περιεργότατο χροματιστό πίνακμο, με τό ζηηόχρωμα φορέματα των κυριών, τις φανταχτέρες στόλες του Στρατού, και τις Έλληνοπρεπειές των κασταναίων και των παλληκαριών των, φορεσιμάνων άσημύματα!...

Κατά τό Σεπτέμβριο του Ίλιου Έτους, ίνά κορίτσια του στρατηγού Καραϊσκάκη έφεραν τη μόδα των μιλέ φορεσιμάνων με άσπρες τραχηλιές, άσπρες ζώνες και άσπρη όβνια στό κάτω μέρος της φούστας. Τα φορέματα γίνονταν πολύπτυχα τόρα, και τα μανήκια φουσκάτα προς τό κάτω, και κερκισιλάτα στός ώμους. Το φόρεμα αυτό ήταν άλθαινα γοιρτεμένο. Και ή Βασιλίσα Αμαλία άκολουθήσε τη μόδα αυτή. Στη γιορτή που δόθηκε στό Παλάτι προς τιμήν του ναυάρχου του Γαλλικού Στόλου που είχε καταπλεύσει στό Φάληρο, ή Βασιλίσα παρουσίασάτηκε με γαλανό λευκό φόρεμα, στό όποιον όμως τ' άλλα λευκά των άλλων κυριών είχε άντικαταστήσει ή Αμαλία με άργυρά.

Λίγο άργότερα ή Βασιλίσα άπέκτησε τη συνήθεια να κατεβαίνη στό Παλαιό Φάληρο κατά τό έρημοστάσιο για ν' παίρη τό μπάνιο της, σε μιά μικρή μπαρνούρα που είχε στήσει έπίτηδες έκεί άκριβώς που είνε σήμερα ή έπαυλις Ρουσσών. Στις πρώινές αυτές έξδρομές της ή Βασιλίσα έπήγαινε έφιππη. Κάτω από τό άντικρο καπέλλο της ίππασίας φορούσε το γερμανικό μαντήλι, το όποιον φορούσε και ή έπι των τιμών της βαρώνης Πλουσκόφ, ή έμπισση της Αμαλίας.

Η Βασιλίσα έπροσπάθησε να καθιερώση και στός Αθήνας τό μαντήλι αυτό, άλλ' ή προσπάθειά της δεν έπιασε. Ήταν τόσο άκαλαίσθητο το Γερμανικό αυτό κάλυμμα, έπιγαινε τόσο άσχημα στις άνοιχτές Έλληνικές φουσούλες και τό στραγγυλαρόγγυρα πρόσωπα, όστε πολύ λίγες ήταν ή Αθηνάιες που τό δέχθηκαν, άλλα και αυτές έβρίσθησαν να τό παρητήσουν. Έτσι ή άντιθυστική Γερμανική μόδα άπέμεινε μονάχα στό κεφάλι της βαρώνης Πλουσκόφ.

Ός τόσο έκυριαρχούσαν τ' άσπρα ψηλά μανήκια με τρυπητό κέντημα για τις νέες κυρίες, και τό άσπρο σάλι για τις ώριμότερες, έλαφρό και τρυπητό και αυτό, που ήταν της μόδας τότε στη Γερμανία. Έσυνειδητόντανε τότε πολύ και τα κομμητάτα άφθονα, βαρύντα, έπιδεικτικά. Η Κυρίες του διπλωματικού σώματος των Αθηνών, στις τελετές, έφεραν διαδήματα στό κεφάλι με χοντρά διαμάντια. Κατά τό 1854 έθεάθη και τό πρώτο βασιλιά με ρολόκι στό μέσο. Το φορούσε ή πρόσβρατη της Άγγλίας κ' έκανε πολύ φηγορα. Σε γούμμα μιάς κυρίας της έκοχης εκείνης, βρίσκουμε την πληροφορία ότι μιά πλουσιωτάτη Αμερικανίδα, που κέρρασε από τας Αθήνας στό 1854, τον Άπριλ, έφερε καλτσόδες με διαμαντένια πόρπη. Πώς ή Αμερικανίδα βρήκε τρόπο... να δείξει τις καλτσόδες της στις κυρίες της Αύλης, είνε άγνωστο!

Άπό τά τέλη του 1855 άρχίζουν να κάνουν την έμφάνισή τους με κυριοκίμες διαθέσεις τα μεταστικά χρώματα μελιτζανι και κρεμμυδι, όπες σημειώνουν ό κοσμικογράφοι της έκοχης. Σ' αυτά αναφύρεται και τό γνωστό πιστόριό του τραγουδιού:

Τά μελιτζανιά, τά μελιτζανιά
Νά μην τή βγάλης παιά!...

Η Βασιλίσα Αμαλία—που είχε άναμφισβήτητη καλαισθησία στό διάλεγμα των χρωμάτων—δεν άκολουθήσε τη μόδα αυτή. Άλλά τότο δεν έμπούσε τις κυρίες των Αθηνών (που είχαν άρχισει τότε να γίνονται και άντιδυσιματικές) ν' άδαφορήσουν για τό γούστο της Βασιλίσας και να έχουν δικές τους προτιμήσεις. Κ' έτσι τά μελιτζανιά, και τ' άκόμη άποκρουσιμότερα κρεμμυδόχρωμα φορέματα

φουσούλες και τό στραγγυλαρόγγυρα πρόσωπα.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΒΕΝΕΤΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ

(Ποίημα του Μεγάλου Δουκά Κοσταντίνου αδελφού της Βασίλισσας Όλγας)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Το πείσμα του γάλλου καλλιτέχνη

Μετά το γαλλογερμανικό πόλεμο του 1870, που τόσο στοιχίσε στους Γάλλους, μία Γερμανική εταιρεία παράγγειλε στον Γάλλο καλλιτέχνη Καρμόν Μπιλιέ, την προτομή του πρόγκηπος διαδόχου της Πρωσίας. Ο Μπιλιέ όμως δεν ήθελε, με κανένα τρόπο, να αναλάβει την εργασία αυτή, από πείσμα προς τους έχθρους της πατρίδος του, Γερμανούς. Έπειδή όμως και οι πλάται του έπείναν, τους είπε τέλος :

- 'Η προτομή που μου ζητάτε θα σας στοιχίση πολύ ακριβά !
- Πέστε πόσα θέλετε ; ρώτησαν τότε οι άγγελοι ! Γερμανοί !
- Πέντε δισεκατομμύρια φράγκα ! απάντησε ξερό ο καλλιτέχνης...

Φυσικά, κατόπιν αυτού οι Γερμανοί έβρυσαν θυμημένοι. Γιατί άπολύτως ο Μπιλιέ ζήτησε για την προτομή το ποσόν τού όλο πληρώσει μετά τόν πόλεμο ή Γαλλία στους Γερμανούς ως αποζημίωση !...

Ο Κορτές και ο Βασιλέως του

Όταν ο κατακτητής του Μεξικού Φερνάνδος Κορτές επέστρεψε στην Ισπανία δεν έγινε δεκτός από τόν βασιλέα του με τις τιμές τού όποιος έδικαιούτο να περιμένει.

Βλέποντας ότι ο Κάρολος όσος ούτε τόν καλούσε καν για να τον συχαρή τουλάχιστον για τις νίκες του, έπηγε στ' ανάκτορα άρόσηλης, και παρουσιάσθηκεν ξαφνικά ένάπιον τού άχάριστου ήμεριόσ.

- Ποιός είσθε ; τόν έρώτησε άστυρά ο Κάρολος, μόλις τόν είδε, χωρίς να τόν άναγνωρίση.
- Είμαι ένας άνθρωπος, άπήνησαν ύπερήφανα ο νικητής τού Μεξικού, ό όποιος σας έδωσε περισσότερες έπαρχίες άπ' όσες πόλεις σας έκληροδότησαν όλοι οι πρόγονοί σας μαζί !...

Ποιός ήταν ο κίνδυνος

Σε κάποια μάχη, ό περίφημος για τήν άνδρεία του στρατάρχης ντε Μποργκλί, διηύθυνα τα στρατεύματά του εύροκόμητος έπάνω σε ένα ύψωμα που έβάλλετο συνεχώς από τόν έχθρό. Βλέποντας τόν κίνδυνο που διέτρεχε η ζωή του, οι έξιματικοί του προστάθησαν με κάθε τρόπο να τόν πείσουν να κατέβη από τό ύψωμα. Ο γενναίος στρατάρχης δεν ένοούσε να τούς άκούση.

- Κύριε στρατάρχα, τού είπα τέλος ο ύπασπιστής του, συλλογίσθηκε ότι άν σκοποθήτε, στην διάκριση τού στρατού θα σας άδαδεχθή ο κ. ντε Ρουθ.
Ο ντε Ρουθ ήταν ό πιο ήλιόσιος από τούς άνωτέρους έξιματικούς τού γαλλικού στρατού.

Ο ντε Μποργκλί τότε άντελεφθηκε τόν κίνδυνο που διέτρεχε άν αυτός αλλά ό στρατός του, έδέχθη να κατέβη από τό ύψωμα.

ΕΒΥΠΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΨΗΛΑ!

Μετά τή Γαλλική Έπανάσταση, μία μέρα στην Έθνοσύνελευση, ό επίσημος Τισσώ, ό όποιος κατηγορήτο από τούς έχθρούς του ότι κατά τήν έποχή τής τρομοκρατίας είχε σφάξει τήν πρηνήσση ντε Λομπάκ και περιέφερε τό κεφάλι της έπάνω σ' ένα κινάρ, τσακώθηκε με τόν συνάδελφό του Βιλλερμαίν.

- Μήν σηκώνετε τόσο ψηλά τό κεφάλι, κύριε, όταν άποτεινεθε σε μένα ! τού φώναζε θυμημένος, σε μία στιγμή παραφράς.

- 'Ε, κύριε ! απάντησε τότε άμέσως ό Βιλλερμαίν. 'Εγώ τούλάχιστον δεν σηκώνω παρά...τό δικά μου κεφάλι !...

κατέκτησαν τās 'Αθήνας και άπλώθηκαν γρήγορα και στις έπαρχίες. Στο χορο τού 1856 η περισσότερο κυρίες φορούσαν τ' άποτρόπαια αυτά χρώματα, που κα έκανε χειρότερα και ή έπικρατούσα τότε μόδα.

Τό κρινολίνο τέλος ήρθε κ' αυτό στην 'Αθήνα τήν έποχή που ή 'Αμαλία, διαγμένη από τήν Έπανάσταση, άκολουθούσε τό Βασίλειά σύζυγό της στην έξοιά.

Ο Παλιός

Θυμάσαι ; νύχτα ήτανε ή γόνδολα έκελούσε κ' έμπρός από μαρμάρινα παλάτια έπερνούσε Τό φεγγαράκι βλέπαμε μαζί τό άργυρό ! και τόν κομπάν άκούγαμε τόν χτύπο στό νερό Θυμάσαι ; πός ή Βενετία σ' αυτή τήν σγαλιά κομάρτανε στής θάλασσας γλυκά τήν άγκαλιά !

Στού παναλιού τά γαλανά τά ήσυχά νερά, τ' άστέρια βαθροφείζονταν μ' άπόκριση χαρά Άγκαλιασμένοι και οι δυό περνούσαμε τρεγάτο από τό ύπερήφανο τών Δόγητων παλάτι. Θυμάσαι πός χαρούμενη ή γόνδολα έπέτα κ' ως όνειρο μαγευτικό φαινόταν ή 'Πιασέτα' ;

'Όλα φαινόταν όνειρο γεμάτο από χαρά της άσημένιας θάλασσας, γυαλίταν τά νερά Μά έκει που γαλαζόφρεναν, σε μία γωνιά κρυμμένη, γλυκά-γλυκά έστένανε καθάρα λυπημένη 'Αχ ! όλα ήσαν ήσυχά, τ' άγάρι δεν φυσούσε κ' ό γονδολιέρος μακριά, μονάχος τραγουδούσε.

Τό κίμα έτραγουδούσε γλυκά τό γαλανό, και τό άστρο που έτερεμόβυνε ψηλά στόν ουρανό τήν άστύχια, τήν χαρά, τά βάσανα, τόν πόνο, τήν άνοιξη που έρχεται με τό λουλούδι μόνο, τόν έρωτα που τήν φωνιά σκορπά στό πέρασμά του και τήν παρθένα που ζητά άείωνα ή ματιά του...

Ο γονδολιέρος μακριά έστένανε μικρά και τ' άσμα του σε όνειρο μές πήρε τρυφερά εις τής ψυχής μας τής φτωχής έχούθηκε τά βάρη και νέα άναψε φωτιά στόν πόνο μας τά πάθη Θυμάσαι ;...νύχτα ήτανε' ή γόνδολα έκελούσε κ' ή Βενετία σάν όνειρο μαγευτικό έπερνούσε ...

ΣΤΗ ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΗ ΜΟΥ

Του Χαΐνε

Στού τραγουδιού μου έπάνω τό φτερά γλυκιά μελαχροινή μου θα σε φέρω, να πάω εις τού Γάγγη τά νερά, στόν τόπο τόν καλύτερο που ζέρω.

Έκει που τό φεγγάρι τ' άργυρό φωτίζει πεδιάδα άνθομένη τό άνθος τού λπτού τό δροσερό τήν άδελφή του τήν μικρούλα περιμένει.

Έκει τό άστεράκι τ' άφιλιά άκτινες στά τραντάφυλλα σκορπούνε και στής νυκτός άκούς τή σγαλιά τά γουόλια που γλυκά κρηφομιούνε.

Τό ζαρκαδάκι άφρυγκάζεται δειλά, ή τρέχει στά χορτάρια χωρίς έννοια κ' άκούγεται μακριά όπου κυλά ό Γάγγης τό νερά του τ' άσημένια.

Έκει όπου άπλώνουν κουρμαδιές ίσομα παχύ, κ' οι δυό θα έπαλωθούμε και μ' όνειρο, μ' άγάπη μ' εύωδιές τση άγγελική θε να περνούμε.

Μεταφρ. Θεοδώρου Βελλιανίτη

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΥ

Του Βερνζέρου

Συ έρωτα στής γής τό περιβόλι Σπέρνης, φτενείες και τση μοιράζεις Μά χίλιοι να με πάρονο διαβολοί Άνίσως τού κακού δεν κομίζεις !

Τι βγαίνει και άν σπέρνης, σάν θερίζει 'Ο Χάρος με άχόρταγο δρεπνεί, Κι' ό,τι γλαφρό κλονάρι με στόλιζει Με μιάς αυτός μοραεί να τό έρράνει ;

'Ερωτα ζύβνα ! δός μας τή φωτιά σου ! 'Ο Χάρος δηη συμφορά σκορπάει Τόση σκορπάς τση με τή ματιά σου ! Και ή τση τόν θάνατο χτυπάει !

Σύ έρωτα, τόν Χάρο, σάν θελήσης Μά τήν ψυχή μου σκλάβο σου τόν παίρνεις, Σώνει μονάχα μία να ένενήσης Κι' όσο αυτός θερίζει σ' άν σπέρνης !

Μεταφρ. Κλ. Τριανταφυλλός (Ραμακάς)